

A Fővárosi Ítéltábla dr. Lévai András jogtanácsos által képviselt ...(...) felperesnek a Jutasi és Társai Ügyvédi Iroda (...) által képviselt ...I. rendű és az ...II. rendű alperesek és a Ruzshty Ügyvédi Iroda (...) által képviselt ...(...) III. rendű alperesek ellen 148.849.128 forint és késedelmi kamatai megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2012. február 9-én kelt 21.G.41.490/2011/14. számú ítélete ellen a felperes és a III. rendű alperes részéről benyújtott fellebbezések folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. és II. rendű alperesnek, mint egyetemleges jogosultaknak 500.000 (ötszázezer) forint + áfa, valamint a III. rendű alperesnek 440.000 (négy száznegyvenezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Kötelezi a III. rendű alperest, hogy az állami adóhatóság külön felhívására, a felhívásban megjelölt módon és számlára fizessen meg az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 223.000 (kettő százhuszonnégyezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A III. rendű alperesnek szállítási szerződésből eredően 148.849.128 forint és késedelmi kamatai követelése volt a felperessel szemben.

A II. rendű alperes és a III. rendű alperes 2007. április 27-én faktorálási keretszerződést (továbbiakban: faktorálási szerződés) kötöttek, amelyben a II. rendű alperes vállalta a III. rendű alperes 1. számú mellékletben meghatározott harmadik személyekkel szemben fennálló és a jövőben keletkező követeléseinek a megvásárlását, valamint ehhez kapcsolódóan egyéb faktorálási szolgáltatások végzését. A III. rendű alperes feladata volt a kötelezetteket értesíteni a 2. számú mellékletben foglalt értesítőlevélben arról, hogy a velük szemben fennálló követeléseit a II. rendű alperes részére átruházta.

A III. rendű alperes a 2. számú mellékletet képező levéllel értesítette a felperest arról, hogy az áruszállításból, illetve szolgáltatás nyújtásából fakadó valamennyi követelése a faktorálási szerződéssel folyamatosan átruházásra kerül a II. rendű alperes részére, így azok kizárólagos jogosultja a II. rendű alperes. A III. rendű alperes a levelében kérte, hogy a III. rendű alperessel szemben esedékessé váló tartozásait a felperes 2007. április 27-étől kezdődően a II. rendű alperesnek az I. rendű alperesnél vezetett bankszámlájára utalással teljesítse. A felperes ezt a faktorálási értesítőt 2007. május 2-án átvette, majd 2007. május 30-án kelt levél záradékában kijelentette, az értesítőlevélben foglaltakat jóváhagyólag tudomásul veszi, a rá vonatkozó rendelkezéseket elfogadja, és azok teljesítésére kötelezettséget vállal.

A felperes a 148.849.128 forint tartozását 2007. május 27-én - a faktorálási értesítőben foglaltak ellenére - a III. rendű alperesnek az I. rendű alperesnél vezetett bankszámlájára utalta.

A II. rendű alperes mint engedményező és az I. rendű alperes mint engedményes 2008. szeptember 30-án engedményezési szerződést kötöttek (a továbbiakban: engedményezési szerződés), amelyben a II. rendű alperes az I. rendű alperesre engedményezte kifejezetten bizonytalan követelésként és a kezési felelősségének kizárásával a felperes által az értesítés ellenére rossz bankszámlára teljesített 148.849.128 forintot, valamennyi kamatát és járulékát, amelyért ellenértékként az I. rendű alperes ugyanezt az összeget megfizeti a II. rendű alperesnek.

Az I. rendű alperes és a II. rendű alperes 2008. október 7-én értesítették a felperest az engedményezésről, és arról, hogy a továbbiakban a követelés érvényesítése tárgyában az I. rendű alperes jogosult eljárni, illetve a felperes csak az I. rendű alperes felé jogosult joghatályosan teljesíteni. Az értesítést a felperes átvette.

A felperes 2010. június 21-én az I. rendű alperes bankszámlájára átutalt 148.849.128 forintot.

A (..) 2007. április 16-án kelt levelében tájékoztatta az I. rendű alperest csempészet bűntette és más bűncselekmények elkövetésének megalapozott gyanúja miatt folyamatban lévő nyomozásról, ezért a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) 160. §-a alapján megkereste az I. rendű alperest a megnevezett gazdasági társaságok I. rendű alperesnél vezetett számláinak, alszámláinak, devizaszámláinak, valamint a nyomozóhatóság által nem ismert bankszámláinak, alszámláinak, devizaszámláinak, betét számláinak, széfjeinek biztosítási intézkedésként történő azonnali zárolása végett 1.230.000.000 forint értékig. Ez a

biztosítási intézkedés a III. rendű alperesnek az I. rendű alperesnél vezetett bankszámlájára is vonatkozott.

A ... 2007. június 11-én kelt levelében a Be. 160. §-a alapján, a II. rendű alperesnek az I. rendű alperesnél vezetett számlájának biztosítási intézkedésként történő azonnali zárolását rendelte el 150.000.000 forint értékig.

A Fővárosi Főügyészség 2007. augusztus 23-án kelt határozatában a II. rendű alperesnek az I. rendű alperesnél vezetett számláján a 150.000.000 forint zár alá vételét megszüntette a Be. 159. § (7) bekezdése alapján.

A III. rendű alperes 2010. szeptember 14-ei kezdő nappal felszámolás alákerült, a hitelezői igény bejelentésére nyitva álló jogvesztő határidő 2011. március 13-án lejárt. A felperes hitelezőként nem jelentkezett be a felszámolónál.

A felperes 2011. augusztus 30-án benyújtott keresetében a faktorálási szerződés és az engedményezési szerződés érvénytelenségének megállapítását, az eredeti állapot helyreállítását, ennek keretében az I. rendű alperes kötelezését kérte 148.849.128 forint és ezen összeg után 2010. június 22-től a kifizetés napjáig számított, a Ptk. 301/A. § (2) bekezdése szerinti késedelmi kamatainak a felperes részére, míg a II. és a III. rendű alperesek kötelezését kérte ennek tűrésére. A faktorálási szerződésnél a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján jóerkölcsbe ütközésre, az engedményezési szerződésnél pedig a Ptk. 227. § (2) bekezdése alapján a lehetetlen szolgáltatás vállalására hivatkozott.

A szerződések érvénytelenségének ténybeli alapjaként előadta, hogy a faktorálási szerződés megkötésekor a II. rendű alperes és a III. rendű alperes már tudtak azon bankszámlák zárolásáról, amelyekre a követelt összegnek be kellett érkeznie, az engedményezési szerződéssel pedig a II. rendű alperes egy nem létező követelést engedményezett az I. rendű alperesre, így lényegében lehetetlen szolgáltatás nyújtását vállalta.

A felperes a keresetösségi jogának fennállása körében arra hivatkozott, hogy kétszer fizette ki a 148.849.128 forint összegű tartozását, és ha ezt az összeget visszakapja az I. rendű alperestől, akkor azt nem kell tovább utalnia a III. rendű alperesnek, hiszen azt egyszer már megtette.

A felperes tudomással rendelkezett arról, hogy az engedményezési szerződés érvénytelensége a szerződés alanyainak jogviszonyára hat ki, ami a kötelezett fizetési kötelezettségét nem befolyásolja, azonban véleménye szerint a jelen ügy e főszabály alól kivételt képez, mivel a felperes mint az engedményezési jogviszony kötelezettje, a tartozását mind a régi, mind az új jogosult felé kiegyenlítette, így az engedményezési szerződés érvénytelenségének megállapítása esetén a követelés régi és új jogosultjának már nem kell elszámolniuk egymással, hiszen a követelt

összeg már a régi jogosultnál van, ami kétséget kizáróan a kötelezettet illeti. Véleménye szerint a faktorálási szerződés semmisségének megállapítása a felperes számára kétséget kizáróan pozitív jogkövetkezménnyel járna, így a felperes keresetindítási jogosultsága a közvetlen jogi érdekeltség miatt megállapítható. Állítása szerint a faktorálási szerződés valós célja az volt, hogy a III. rendű alperesnek a zárolt bankszámlájáról a II. rendű alperes bankszámlájára térítse el az érkező pénzt annak érdekében, hogy az állam vagyonek Kobzásban megnyilvánuló igényének kielégítését megkönnyítse. Az ilyen ügylet az általános társadalmi megítélés szerint tisztességtelennek és elfogadhatatlannak minősül, így jóerkölcsbe ütközik. A faktorálási szerződés jóerkölcsbe ütközik, ami azt is jelenti, hogy a szerződő felek a szerződéskötéskor nem úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható lett volna, azaz magatartásuk felróható volt. Ha pedig ez így van, akkor a felperes, aki maga sem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható (mert a pénzt téves számlára utalta az értesítés ellenére), a Ptk. 4. § (4) bekezdése alapján a másik fél felróható magatartására hivatkozhat.

Az I. és II. rendű alperesek az ellenkérelmükben a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérték. Elsődlegesen azt állították, hogy a felperesnek a perben nincs keresetösségi joga. Az EBH2003. 850 szám alatt közzétett bírósági eseti döntésre hivatkozással előadták, hogy más jogalanyok közötti szerződés érvénytelenségére vonatkozóan keresetösségi joga harmadik személynek csak akkor ismerhető el, ha az érdeke más, a szerződés érvényességét nem érintő polgári jogi eszközzel nem védhető meg. A felperes részére más polgári jogi eszköz rendelkezésére áll, ebből következően nincs keresetösségi joga a perbeli szerződések megtámadására. A felperes az értesítőlevél ellenére a III. rendű alperes részére teljesítette a fizetési kötelezettségét, még pedig zárolt számlára. A Ptk. 4. § (4) bekezdésében rögzített alapelv szerint saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki nem hivatkozhat, így a felperes sem. Az I. és a II. rendű alperesek álláspontja szerint a faktorálási szerződés nem ütközik jóerkölcsbe, az nem sért semmilyen állami vagy védett büntetőjogi érdek. Egy bankszámla büntetőeljárás során történő zárolásának célja, hogy az állam javára történő elvonást illetve polgári jogi igény kielégítését biztosítsa a számlán lévő összegek rögzítésével, ebből adódóan a büntetőjogi intézkedés célja a faktorálási szerződéssel nem hiúsult meg. A Fővárosi Főügyészség határozatában a zárolást megszüntette és kimondta, hogy vagyonek Kobzásnak nincs helye, amiből egyértelműen következően a faktorálási szerződés nem ütközhet sem jogszabályba, sem jóerkölcsbe.

A III. rendű alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte. Elsődlegesen szintén a felperes keresetösségi joga hiányára hivatkozott, másodlagosan arra, hogy a felperes nem jelentkezett be hitelezőként a III. rendű alperes felszámolási eljárásában, így a III.

rendű alperessel szemben az igényérvényesítési lehetősége megszűnt. A felperesnek lehetősége lett volna jogalap nélküli gazdagodás vagy tartozatlan fizetés címén az átutalt pénzösszeget a III. rendű alperestől visszaigényelni, azonban ezt három éven keresztül nem tette meg. A felperes ahelyett, hogy a III. rendű alperessel szemben érvényesítette volna az igényét, semmisségi okokra hivatkozik, és más személyek között létrejött szerződések érvénytelenségére hivatkozással az eredeti állapot helyreállítását kéri. A felperes nem azért teljesített a III. rendű alperes részére az értesítőlevél ellenére, mert a perbeli szerződéseket érvénytelennek tekintette, hanem azért, mert felróható módon, súlyosan gondatlanul járt el.

Az elsőfokú bíróság a 2012. február 9-én kelt 21.G.41.490/2011/14. számú ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű, valamint a II. rendű alperesek, mint egyetemleges jogosultak részére, és a III. rendű alperes részére 1.270.000 - 1.270.000 forint perköltséget.

A határozat indokolása szerint a perbeli faktorálási szerződés és az engedményezési szerződés tárgya a III. rendű alperesnek a felperessel szemben fennálló szerződéses jogviszonyból származó 148.849.128 forint és késedelmi kamata követelésének átruházása volt. A felperes és a III. rendű alperes közötti kötelemben alanyváltozás következett be a Ptk. 329. § (1) bekezdése szerint a faktorálási szerződés keretében megvalósult követelés-átruházásával. A Ptk. 328. § (3) bekezdése a kötelezett értesítésének szükségességéről rendelkezik annak érdekében, hogy a kötelezett tisztában legyen a jogosult személyével, vagyis azzal, hogy kinek a részére kell teljesítenie. A felperes a faktorálásról szóló értesítést 2007. május 2-án átvette, ennek ellenére 2007. május 22-én a III. rendű alperes részére teljesített, ami a Ptk. 328. § (4) bekezdése alapján a saját veszélyére történt. Ennek folytán a perbeli faktorálási szerződés keretében történt 148.849.128 forint és késedelmi kamatai követelés III. rendű alperes által a II. rendű alperesre történt átruházása esetleges érvénytelenségének megállapítása sem érintené a felperes teljesítését, amiből az is következik, hogy a felperesnek nincs közvetlen jogi érdeke a más jogalanyok között létrejött szerződés érvénytelenségének megállapítása körében, így a felperesnek nincs keresetőségi joga.

A felperes a faktorálási szerződés és az engedményezési szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt azért indított pert, mert az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazásával az I. rendű alperestől kívánta visszakövetelni a részére teljesített kifizetést. Ahhoz, hogy a felperes az I. és II. rendű alperes között létrejött engedményezési szerződés érvénytelenségére hivatkozhasson, azt is állítania kellett, hogy a II. és III. rendű alperesek közötti Faktorálási szerződés érvénytelen. Amennyiben a bíróság a faktorálási szerződés érvénytelenségét megállapítaná, ennek jogkövetkezményét a II. és III. rendű alperes vonatkozásában vonná le, ez pedig a felperesi kötelezett III. rendű alperesnek történt fizetését semmiképpen nem érintené. A felperes a saját veszélyére történt teljesítéséből eredő igénye a III. rendű alperessel szemben más jogi eszközzel érvényesíthető volt, de a felszámolási eljárásban hitelezői igényét

nem jelentette be a jogvesztő határidőn belül, ezért az igényérvényesítési joga megszűnt. A felperes a III. rendű alperessel szembeni igényérvényesítési lehetőségének megszűnése miatt az I. rendű alperes részére teljesített fizetését akarta visszakövetelni a jelen perben. Amennyiben a faktorálási szerződés megkötésének időpontjában a szerződéskötés célja a biztosítási intézkedéssel zárolható vagyon elvonása volt, a cél nem valósult meg, mivel a felperes a III. rendű alperes zár alá vett bankszámlájára teljesítette a fizetést. Az esetleges későbbi vagyonelkobzás kielégítési alapjának elvonásával szintén nem a felperes védendő jogi érdeke sérült, hanem esetlegesen az államé, azonban ez nem alapozza meg a felperes keresetindításhoz szükséges kereshetőségi jogát.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a felperesnek a perben nincs kereshetőségi joga, ami a kereset érdemi határozattal való elutasítását eredményezte. A felperes kereshetőségi joga hiányában az elsőfokú bíróság nem vizsgálta a faktorálási szerződés és az engedményezési szerződés felperes által megjelölt érvénytelenségi okainak fennállását.

Az ítélet ellen a felperes és a III. rendű alperes fellebbezett.

A felperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet kereseti kérelemnek megfelelő megváltoztatását, másodsorban az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára történő utasítását kérte. Kifejtette, a követelés átruházásról szóló értesítést követően a kötelezett részéről az eredeti jogosult részére történő teljesítésből eredően a kötelezettnek a kétszeres fizetés kockázatát kell viselnie, de a kötelezett nem veszíti el az egyéb jogait és az igényérvényesítési lehetőségeit, így a faktorálási szerződés és az engedményezési szerződés érvénytelenségének megállapítását és az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását kérheti. A felperes a tartozását kétszer fizette ki, így a felperesnek közvetlen jogi érdeke fűződik a faktorálási szerződés és az engedményezési szerződés érvénytelenségének megállapításához és az eredeti állapot helyreállításához. Álláspontja szerint a Ptk. 4. § (4) bekezdésének második mondata értelmében a felperes hivatkozhat az alperesek felróható magatartására, és az így létrejött szerződések érvénytelenségének megállapítását kérheti. A Ptk. 234. § (1) bekezdése értelmében a szerződés érvénytelenségére bárki határidő nélkül hivatkozhat, de csak akkor, ha a Pp. 3. § (1) bekezdése értelmében a jogi érdekelttségét bizonyítja. A felperes nem megállapítási pert indított a Pp. 123. §-a alapján, hanem marasztalás iránti pert, amelyet a faktorálási szerződés és az engedményezési szerződés érvénytelenségére alapított. A felperesnél a jogi érdekelttség megállapítható, és a védendő jogi érdek is fennáll, mivel kétszer teljesített.

A III. rendű alperes a fellebbezésében a részére megállapított perköltség felemelését kérte 3.688.491 forint + áfa összegre, így a fellebbezési érték 2.688.500

forint. A 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2) és a (6) bekezdésének felhívása mellett előadta, hogy véleménye szerint az elsőfokú bíróság által megállapított ügyvédi munkadíj összege nem áll arányban az általa elvégzett ügyvédi tevékenységgel, ugyanis a III. rendű alperes jogi képviselője írásban érdemi ellenkérelmet szerkesztett és a tárgyalásokon megjelent. A jogi képviselő hatékonyága nem a benyújtott okiratok számától, hanem azok szakszerűségétől és megalapozottságától függ. A III. rendű alperes jogi képviselője részletes jogi indokolást tett a felperes keresetére, amelyet az elsőfokú bíróság az ítéletében teljes egészében elfogadott. Az IM rendelet szerint jelen perben a pertárgyérték alapján megállapítható ügyvédi munkadíj 3.688.491 forint + áfa összegű, amelynek mérséklése teljes mértékben méltánytalan.

A III. rendű alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság érdemi döntésének a helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben marasztalását kérte az elsőfokú bíróság által helyesen megállapított tényállás és a helytálló jogi indokok alapján. Egyetértett az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával, amely szerint a felperes nem rendelkezik keresetösségi joggal, és nincs aktív perbeli legitimációja. A felperesnek a faktorálási szerződés érvénytelenségének megállapításához fűződő jogi érdekeltsége kizárólag abban határozható meg, hogy a faktorálási szerződés semmisége esetén saját felróható magatartásának jogkövetkezményei alól mentesülne. A szerződésen kívül álló harmadik személy a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt csak akkor indíthat pert, ha a perbeli legitimációja megállapítható, azaz védendő jogi érdekének fennállását igazolja. Ehhez nem elegendő az érdekeltség bizonyítása, hanem a felperes részéről védendő jogi érdeknek kell fennállnia az ügyben. A felperes ilyen védendő jogi érdekre nem tudott hivatkozni. A felperes igényérvényesítését kizárja az is, hogy a jogi érdeke más a harmadik személyek között létrejött szerződés érvényességét nem érintő polgári jogi eszközzel is megvédhető lett volna a III. rendű alperessel szembeni igényérvényesítéssel.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő, a III. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmére tett észrevételében ismét azt hangsúlyozta, hogy a keresete nem a Pp. 123. §-ában szabályozott megállapítási kereset (amely esetben a felperesnek valóban védendő jogi érdek fennállását kell bizonyítania), hanem marasztalási per, mivel kétszer teljesítette a fizetési kötelezettségét. A felperesnek jogi érdekeltsége van a jelen per mikénti eldöntésében.

Az I. és a II. rendű alperesek fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztettek elő, s észrevételt nem tettek.

A fellebbezések az alábbiakra tekintettel megalapozatlanok.

Az elsőfokú bíróság a perbeli jogvita eldöntéséhez szükséges tényállást helyesen állapította meg, az érdemi döntése helytálló, annak jogi indokaival a Fővárosi Ítélőtábla teljes egészében egyetértett, ezért azok megismétlése szükségtelen.

Az elsőfokú bíróság a pernyertes III. rendű alperes jogi képviselőjével felmerült perköltségben az ügyvédi munkadíjat az IM rendelet 3. § (6) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján mérsékelte, mivel a felperes kereseti kérelmében meghatározott érvénytelenségi okokat nem kellett vizsgálnia, hanem a keresetet a keresetőségi jog hiányában elutasította. Az ügyben két tárgyalást tartott, amelynek időtartama együttesen alig haladta meg a másfél órát. A III. rendű alperes jogi képviselőjének a peres iratokhoz csatolt 3 db beadványa közül kettő csak bejelentést tartalmazott, a harmadik 2,5 oldal terjedelmű volt, az abban elfoglalt jogi álláspont kifejtése nem igényel bonyolult jogászai munkát. Ezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság a III. rendű alperes jogi képviselőjének munkadíját helyesen nem kizárólag a pertárgy érték alapján, hanem a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel arányban álló, mérsékelt összegben, bruttó 1.270.000 forintban határozta meg. Ez a mérséklés a Fővárosi Ítélőtábla álláspontja szerint nem minősül eltúlzott mértékűnek.

A fentiekre tekintettel a Fővárosi Ítélőtábla a Pp. 254. § (3) bekezdésében kapott felhatalmazással élve az elsőfokú bíróság ítéletét annak indokai alapján helybenhagyta, és a Pp. 78. § (1) bekezdésének megfelelően a sikertelenül fellebbező felperest kötelezte az ellenérdekű felek jogi képviselőjével összefüggésben felmerült, ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére. A III. rendű alperes részére fizetendő másodfokú perköltség összegének meghatározásánál a Fővárosi Ítélőtábla figyelembe vette azt a tényt is, hogy a III. rendű alperes fellebbezése sikertelen maradt.

A fellebbezések elbírálása a Pp. 256/A. § (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül történt.

Budapest, 2013. január 24.

. Rózsa Éva s. k.  
a tanács elnöke

Dr. Koday Zsuzsanna s. k.  
bíró

. Rutkai Éva s. k. előadó  
bíró

A kiadmány hitelül:

Gesztesi Diana  
írnok